عکس: سعید گلی | شهرآرا

زخم کهنه دکل‌ها بر تن آرامگاه فردوسی

درباره پرونده قدیمی دکل های برق فشارقوی که روند ثبت جهانی توس را به تأخیر انداخته اند

گزارش روز

لاله سادات کوثری
روزنامه‌نگار

یک‌به‌یک قدعلم کرده‌اند؛ بزرگ و بلندقامت. غول‌های بزرگ آهنی که قرار بود جریان برق را بین دو کشور ایران و ترکمنستان عبور دهند، حالا دیگر بیش از بیست سال است پرونده ثبت جهانی یک بنای تاریخی و فرهنگی با قدمت چندهزارساله را به خطر انداخته‌اند. ظاهرا کاری از دست مسئولان شهری و حتی استانی برنمی‌آید و باید اراده‌ای ملی برای حل معضل تعبیه و استقرار دکل‌های برق پشت آرامگاه فردوسی وارد عمل شود؛ دکل‌های برقی که اگرچه تعدادشان زیاد نیست، گویا آن قدر قدرت دارند که حالا، هم پرونده ثبت جهانی توس را به مخاطره بیندازند و هم یک هویت اصیل و تاریخی ملی و حتی بین‌المللی ما را نشانه بگیرند. حتی متولیان حوزه میراث فرهنگی استان هم نمی‌دانند چطور شد که پیمانکار و مشاور وقت، مسیر تعبیه این دکل‌ها را از راست خود در پشت آرامگاه منحرف کرد و با تعریف یک مسیر جدید و البته کج و راست، مکان استقرار این دکل‌ها را درست در نزدیکی تپه‌های گچی و در معرض دید بنای آرامگاه قرار داد.

اراده آهنین برای ثبت نشدن یک میراث جهانی!

قصه وجود دکل های برق در حوالی بنای آرامگاه فردوسی شاید به حدود دو دهه پیش برگردد. اوایل سال ۸۵ بود که با هدف انتقال انرژی برق از سرخس به کشور ترکمنستان، دکل های فشارقوی برق در حریم آرامگاه فردوسی و شهر تاریخی توس نصب شد. این اتفاق اگرچه در همان تاریخ، اعتراض قطب فردوسی شناسی دانشگاه فردوسی مشهد، میراث فرهنگی استان، نمایندگان مشهد و کلات در مجلس شورای اسلامی و رسانه ها را درپی داشت، این گلایه ها به جایی نرسید تا اینکه تیرماه سال ۸۵ سیاوش صابری، معاون وقت حفظ و احیای آثار تاریخی سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری خراسان رضوی، گفت: «برای حفظ حریم شهر تاریخی توس، ضروری است دکل های شمال شهر تابران با شعاع حداقل ۶هزار و ۴۰۰ متر از مرکز این شهر یعنی بنای هارونیه، حداقل ۵هزار و ۲۰۰ متر از آرامگاه فردوسی به سمت شمال جابه جا شود. براساس نتایج به دست آمده از عملیات و تحقیقات میدانی انجام شده، مسئولان شرکت برق استان پس از بحث های کارشناسی، موضوع را برای رفع مشکل به وزارت نیرو منعکس کرده اند».

گله میراث فرهنگی

کش‌وقوس‌ها و اظهارنظرها برای برچیده شدن این معضل بزرگ ادامه داشت تا اینکه سیزده سال بعد در اردیبهشت ۹۸ احسان زهره‌وندی، مسئول وقت پایگاه میراث فرهنگی توس، با ابراز گلایه از وضعیت نابسامان محوطه تاریخی توس، اظهار کرد: سال‌هاست قصد برداشتن دکل‌های کاشته‌شده در حریم آرامگاه فردوسی وجود دارد اما انگار هنوز هیچ قدمی برایش برداشته نشده است. اما چه شده است که امروز بعد از گذشت هجده سال از طرح موضوع جابه‌جایی دکل‌های برق در محدوده توس، هنوز این دکل‌ها استوار و برقرار سرجایشان مانده‌اند و بر ماندنشان هم اصرار می‌ورزند؟

مسیر تعبیه دکل ها، بدون استعلام از میراث بود

«بر اساس مستندات موجود در همان زمانی که قرار بود دکل های برق پشت آرامگاه نصب شوند، اداره‌کل میراث فرهنگی مکاتبات فراوانی انجام داد و دلایل انجام آن مکاتبات هم این بود که مسیر استقرار دکل ها از میراث، استعلام نشده بود». این عبارات، مهم‌ترین دلیلی است که مدیر پایگاه فرهنگی توس درباره ثبت جهانی نشدن این بنا درگفت‌وگو با خبرنگار ما به آن اشاره می‌کند و می‌گوید: در آن مکاتبات ما به عنوان مسئولان میراث فرهنگی بارها تأکید کرده بودیم که اگر این دکل ها به جای حرکت از مسیر جنوبی تپه های پشت آرامگاه، از ناحیه شمالی حرکت می‌کرد، از منظر زیبایی بصری توس دور می شد.

احسان رحمانیان ادامه می دهد: استقرار دکل ها در مسیر جنوبی چندین مشکل ایجاد کرده است؛ نخست اینکه دکل ها در مسیر حریم بصری توس قرار دارند؛ بدین معنا که با استقرار در این ناحیه، ضوابط حریم منظری توس عملا زیرپا گذاشته شده است. دومین موضوع به‌گواه مستندات، معضلاتی است که پرونده ثبت موقت جهانی توس را در همان زمان با مشکل مواجه کرد. در همان ایام طی بازدید هیئت مربوط، وجود همین دکل ها که یکی از آن ها مستقیم مانند شاخی بالای آرامگاه فردوسی تعبیه شده است، پروئده ثبت جهانی توس را به تعویق انداخت.

وی می‌گوید: مسیر دکل ها را اگر از نزدیک پی بگیریم، متوجه می شویم که این غول های آهنین در نزدیکی آرامگاه، مسیر مستقیم خود را از دست می دهند؛ بدین معنا که خط به نزدیکی آرامگاه که می رسد، به جای اینکه حرکت مستقیم خود را طی کند، مسیر را به بیراهه رفته، اریب می شود، به آرامگاه نزدیک می شود و دوباره بعد از آرامگاه در مسیر مستقیم خود قرار می‌گیرد.

مدیر پایگاه فرهنگی توس اظهار می‌کند: در سال ۸۴ تا ۸۵ گفته می شد هزینه استقرار هر دکل، ۳۰۰ میلیون تومان است. همان زمان قرار شد برای جابه جایی ۹ دکل حدود ۳ میلیارد تومان هزینه شود تا هم روند ثبت جهانی توس ادامه یابد، هم مسیر انتقال برق اجرا شود، اما متأسفانه در آن سال، موضوع جابه جایی ازسوی شرکت برق، منوط به وارد عمل شدن وزارتخانه شد و این مسائل بر زمین ماند.

رحمانیان می افزاید: در آن زمان همه حرف ما این بود که دکل ها مسیر مستقیم خود را برای استقرار طی کنند. نکته جالب اینجاست که اگر دکل ها مسیر مستقیم خود را طی می‌کردند، هم یک دکل از تعدادشان کم می شد و هم مسیر تعبیه شان از پشت تپه های حوالی آرامگاه می‌گذشت و خللی به زیبایی بصری و ثبت جهانی توس هم وارد نمی شد.

وی با بیان اینکه هم اکنون ۹ دکل در محدوده توس وجود دارد که زیبایی بصری و محدوده تاریخی این محدوده را نشانه گرفته اند و باید جابه جا شوند، اظهار می‌کند: در حال حاضر پیگیری جدیدی نشده است، اما موضوعات مهم درباره ثبت جهانی توس، هم جابه جایی دکل هاست و هم طرح تفصیلی توس است که هنوز تعیین تکلیف نشده است. حل این مسائل نیاز به مطالبه جدی و همه جانبه همه در سطح ملی دارد و خارج از توان متولیان شهری و استانی است.

متولی اصلی، میراث فرهنگی استان است

اما بزرگ ترین مانع برای جابه جایی دکل های برق چیست؟ چه چالش هایی، جابه جایی دکل های برق پشت آرامگاه را به تعویق انداخته است؟ هزینه جابه جایی دکل ها چقدر است و بالاخره دستگاه خاطی برای بروز این معضل بزرگ چه ارگانی است؟ همه این ها سؤالاتی است که حسین محمودی، مدیرعامل شرکت برق منطقه ای خراسان، درگفت‌وگو با خبرنگار ما به آن ها پاسخ داده است.

چرا تاکنون دکل های برق محدوده آرامگاه فردوسی با همه مشکلاتی که ایجاد کرده اند، جابه جا نشده اند؟

پس از انجام مکاتبات لازم با همه سازمان های مربوط از جمله میراث فرهنگی و گردشگری (در سال ۸۳) و همچنین انتشار آگهی مسیر خط در روزنامه های کثیرالانتشار، دکل ها را به عنوان یک پروژه ملی، سازمان توسعه برق ایران برای تبادل برق بین ایران و ترکمنستان احداث کرد. مطابق اعلام سازمان توسعه برق ایران، ظاهرا در زمان اجرای پروژه، مسئولان سازمان میراث فرهنگی اخطاری درباره ورود به حریم میراث فرهنگی فردوسی نداده اند. با وجود طرح شکایت در سال ۱۳۸۸ از طرف سازمان میراث فرهنگی به دلیل کامل بودن مستندات شرکت برق منطقه ای خراسان و سازمان توسعه برق ایران در بازرسی دادسرای عمومی و انقلاب مجتمع قضایی امام خمینی(ره) دادگستری شهرستان مشهد تبرئه شدند، با این حال به دلیل اهمیت موضوع، شرکت برق منطقه ای خراسان آمادگی خود را برای حل مشکل حریم اعلام کرد و با استفاده از مشاور ذی صلاح و انجام بررسی های جامع، پنج گزینه ممکن برای جابه جایی مسیر خط پیشنهاد داد و در جلسات متعدد با محوریت معاونت وقت امور عمرانی استانداری خراسان رضوی، قرار شد سازمان میراث فرهنگی و گردشگری خراسان رضوی ضمن انتخاب گزینه مناسب برای پیگیری تأمین اعتبار و پیش بینی منابع لازم برای اجرای گزینه مدنظر آن سازمان، اقدام لازم را انجام دهد؛ البته تاکنون در این زمینه اقدامی انجام نشده است.

چند دکل در حوالی آرامگاه فردوسی باید جابه جا شود؟

مطابق اعلام سازمان میراث فرهنگی و گردشگری خراسان در نامه به تاریخ ۲ مرداد ۱۳۹۱ حریم بصری شهر تاریخی توس، دایره ای به شعاع ۹ کیلومتر است که لازم است برای رعایت حریم مذکور، موقعیت حداقل پنجاه دکل جابه جا و ۲۸ کیلومتر مسیر خط جدید احداث شود.

میزان اعتبار لازم برای جابه جایی چقدر است؟

مطابق نظر سازمان میراث فرهنگی و گردشگری (سال ۹۲)، حدود ۶۰۰ میلیارد تومان اعتبار و نقدینگی برای جابه جایی مسیر خط به طول ۲۸ کیلومتر مورد نیاز است.

گفته می شود وجود این دکل ها روی سلامت انسان آثار منفی می گذارد، ضرورت وجود این دکل ها چیست؟

با توجه به لزوم تأمین برق پایدار و مطمئن، احداث شبکه های فشارقوی، ضروری است، با این حال در زمان احداث خطوط فشارقوی بی‌تردید فاصله و حریم مجاز با تأسیسات و مناطق مسکونی لحاظ می شود و دکل، همه شبکه های فشارقوی با رعایت تمام استانداردهای فنی و زیست محیطی احداث می شوند.

چه اقداماتی برای جابه جایی این دکل ها در دستور کار شرکت برق است؟

با توجه به گذشت بیش از دوازده سال از طرح ها و گزینه های مختلف برای جابه جایی مسیر خط، لازم است در صورت تأمین اعتبار و نقدینگی مورد نیاز توسط سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، اقدامات لازم برای مسیریابی جدید مسیر خط صورت گیرد و پس از تأیید سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، برای جابه جایی مسیر خط اقدام شود.

دیدگاه

جلوه های معلمی

دکتر مهدی یاراحمدی خراسانی
پژوهشگر

معلمی جایگاه رفیعی دارد و شغل انبیاست. از مهم‌ترین اثرات و پیامدهای خدمات و زحمات معلمان و کادر آموزشی همین بس که به یاد آوریم ثمره تلاش آن ها، آینده کشور را رقم می زند و اگر در کشور صرفا همین حوزه به صورت جدی توسعه یابد، حمایت شود و با استانداردهای جهانی منطبق شود، قطعا جامعه به صورت چشمگیری پیشرفت می‌کند. نشان به آن نشان که کشورهای توسعه یافته قبل از هر چیزی در شاخص ها و استانداردهای آموزشی در بالاترین سطح قرار دارند. با پرداختن به اثر نظام آموزشی در توسعه کشور، خواستم اشاره ای کنم به نقش معلم ها و اهمیت جایگاه آن ها در جامعه. سال هاست در کشور به این مهم در متن سخنان مدیران و آحاد مردم اشاره شده است اما متأسفانه هنوز در این راستا، مشکلات فراوانی وجود دارد که گویی به این راحتی و زودی هم حل و فصل نمی شود.

یکی از مشکلات مهمی که در چند سال اخیر بیشتر از گذشته به چشم آمده است، موضوع کمبود معلم در آموزش و پرورش است، تا جایی که دستور به کارگیری ۷۰ هزار نفر از بازنشستگان و دعوت به همکاری مجدد آن ها را اخیرا رئیس جمهور ابلاغ کرده است. موضوع کمبود معلم علاوه بر اینکه سبب جذب بازنشستگان شده است که دیگر از آن طراوت و شادابی لازم برای فعالیت آموزشی و به اصطلاح سروکله زدن با بچه های مردم برخوردار نیستند، اثر دیگری هم داشته است که همان، جذب معلم هایی با کیفیت و سواد و مهارت نامطلوب است.

جلوه های تابناک و اساسی معلمی در چهار اصل مهم «اخلاق، صلاحیت علمی، مهارت ارتباطی و دلسوزی و مهربانی» بروز و ظهور دارد. وقتی مجبور باشیم به خاطر کمبود نیرو سریع جاهای خالی را پر کنیم، در بسیاری مواقع نیروهایی به‌کارگرفته می شوند که در سطح کیفی مناسبی قرار ندارند. متأسفانه به منظور کیفیت سنجی معلم هایی که در مدارس مشغول فعالیت هستند، بررسی میدانی و پژوهش دقیقی صورت نمی‌گیرد اما آنچه به چشم می آید و به زبان بسیاری از والدین جاری می شود، سطح پایین کیفیت معلم ها در برخی مدارس است. باید بسیار مراقبت کنیم که کمبودها و محدودیت ها سبب نشود نظام آموزش و پرورش به منظور تأمین کادر آموزشی، دانش آموزان را به افرادی بسپارد که آگاهی، مهارت یا دانش ناچیزی دارند و صلاحیت های اخلاقی آن ها نیز بررسی و تأیید نشده است. جدای از کادر آموزشی که به صورت رسمی در استخدام آموزش و پرورش هستند، افرادی که به صورت قراردادی و حق التدریس در مدارس (خصوصا بخش غیردولتی) جذب می شوند، دریافتی های بسیار ناچیزی دارند و برخی حتی بیمه نیستند و حقوق آن ها حتی هزینه رفت وآمدشان را تأمین نمی‌کند. این اتفاق باعث می شود رغبت عمومی برای خدمت در این کار که حساسیت ها و گرفتاری های بسیار زیادی هم دارد، به شدت کاهش یابد؛ البته در این بین نباید از حضور برخی افراد دلسوز، علاقه مند و بسیار پرتلاش که با وجود همه محدودیت ها و کمبودها خالصانه به نظام آموزشی خدمت می‌کنند، غافل شد اما باور کنید سطحی نگری و توجه جدی نداشتن به کیفیت آموزش و پرورش در همه ابعاد، آن کشور را دچار خسران فراوان می‌کند. باید از یک طرف معلم ها بالاترین پایگاه اجتماعی، احترام، حمایت و حقوق مادی و معنوی را داشته باشند و در طرف دیگر هیچ‌گاه نباید از استانداردها و جلوه های قطعی معلمی عقب نشینی کنیم تا بتوانیم به یک نظام آموزش و پرورش متعالی به عنوان یکی از ارکان مهم توسعه پایدار دست یابیم.

روی خط جامعه

ابلاغ دستورالعمل ثبت نام اتباع در مدارس

مهر| وزیر آموزش و پرورش از ابلاغ دستورالعمل ثبت نام اتباع در مدارس خبر داد و تأکید کرد که در آستانه بازگشایی مدارس از هرگونه تغییر مدیران مدارس پرهیز شود. علیرضا کاظمی به پیگیری مستمر تعیین وضعیت نیروهای قرارداد کارمعین و خرید خدمت اشاره کرد و گفت: تمام تلاشم را برای رفع دغدغه های این قشر به‌کار خواهم گرفت. او با اشاره به گزارش های رسیده درباره کم‌کاری برخی مدیران اظهار کرد: البته این گزارش ها بسیار اندک است ولی همین اندک هم برای نظام تعلیم و تربیت بسیار محسوب می شود، بنابراین اگر در جایی این احساس به وجود بیاید که مدیری کم‌کاری و کم فروشی کرده است، درنگ نخواهیم کرد و طبق قانون برخورد خواهیم کرد.

عددخبر

۱۵ درصد

ایسنا| رئیس کمیسیون مشترک جوانی جمعیت و حمایت از خانواده در مجلس یازدهم با بیان اینکه پس از اجرای قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت، شاهد تغییر در الگوی باروری کشور هستیم، گفت: از سال ۹۴ تا زمان آغاز قانون جوانی جمعیت، میزان نرخ باروری کشور حدود ۲۰ درصد کاهش یافته بود اما براساس آمار منتشرشده در بهار امسال، میزان نرخ موالید در پانزده استان کشور افزایش یافته است. امیرحسین بانکی پور ادامه داد: الگوی فرزند سوم به میزان ۹ درصد، الگوی فرزند چهارم به میزان ۲۸ درصد و الگوی فرزند پنجم به بالا به میزان ۵۱ درصد افزایش یافته است. همچنین میزان باروری مادران بیشتر از ۳۵ سال به میزان ۱۵ درصد افزایش یافته است. او با بیان اینکه میزان موالید کشور از سال ۹۴ روند کاهشی داشته است، گفت: یک میلیون و ۵۸۰ هزار تولد در سال ۹۴ گزارش شده که اکنون این میزان به یک میلیون و ۴۰ هزار رسیده است. آمار و ارقام بیانگر آن است که حدود یک سوم تولدهای سالانه، کاهش یافته است.

۳۸۰ شهر

ایسنا| رئیس سازمان حفاظت محیط زیست گفت: فرونشست زمین یک ابرچالش است که ۳۸۰ شهر و ۹ هزار روستا دچار آن هستند و وسعت آن ۱۸۵ هزار کیلومترمربع است. شینا انصاری ادامه داد: زمان بذل و بخشش از منابع طبیعی و محیط زیست کشور سپری شده است. در مواجهه با وضعیت بحرانی محیط زیست کشورمان باید درک ابرچالش ها پذیرفته شود. بدون درک این ضرورت، مشکلات و تعارض ها بیشتر می‌شود. در بحث انرژی و آب با ناترازی مواجه هستیم و نیازمندیم از ابعاد این ناترازی ها درک بهتری داشته باشیم. شناسایی موانع و همکاری ها به بهتر شدن روند کمک می‌کند.

۹۷ درصد

ایرنا| معاون وزیر آموزش و پرورش با بیان اینکه ۹ میلیون و ۲۱ هزار و ۸۲۵ دانش‌آموز در دوره ابتدایی ثبت‌نام کرده‌اند، ادامه داد: این آمار معادل ۹۷.۵۴ درصد است و نشان از درصد بالای ثبت‌نام ها دارد و امیدواریم با تکمیل ثبت اطلاعات دانش‌آموزان در سامانه ها به رقم بزرگ‌تری برسد. رضوان حکیم‌زاده درباره نواخته شدن زنگ شکوفه ها و بازگشایی مدارس گفت: جشن شکوفه ها سه‌شنبه ۲۷ شهریور برگزار می‌شود که روز آغاز به‌کار مدارس برای کلاس اولی هاست. سال تحصیلی جدید هم روز یکشنبه اول مهر آغاز می‌شود.